

Special Forces

TOM BILO

Luitenant-kolonel Tom Bilo is commandant van de *Special Forces Group* sinds juli 2011. Voordien bekleedde hij verschillende functies bij de paracommando's en in de militaire vorming. Hij was onder andere hoofdonderrichter aan de Koninklijke Militaire School.

JAN WEUTS

Luitenant Jan Weuts, ex-operator bij de gespecialiseerde verkenningsploegen, gewezen onderrichter in het *International Special Training Center* te Pfullendorf, is tegenwoordig officier *Research & Development* bij de *Special Forces Group*.

Globalisation, terrorisme, cybermenace, réchauffement de la planète, Printemps arabe... La plupart des analystes s'accordent sur le fait que l'avenir sera caractérisé par une grande volatilité, par plus d'incertitude, d'ambiguïté et de complexité. Pour pouvoir agir dans ce contexte, les forces spéciales seront de plus en plus un instrument de choix. Par un engagement effectif et précis, elles permettent une économie des forces qui garantit aux États la liberté d'action. En préparation aux défis à venir, la plupart des pays investissent dans leurs forces spéciales. La Belgique doit s'engager dans la même voie.

Een eensluitende analyse van de *future operating environment* bestaat niet, maar de meeste analisten zijn het erover eens dat de toekomstige operationele omgeving gekarakteriseerd zal worden door onzekerheid, complexiteit, ambiguïteit en volatiliteit. *Special Operations Forces* (SOF) bieden een aangepast instrument om in dergelijke omgevingen op te treden. Door SOF in te zetten bespaart men mankrachten en materiaal en behoudt men zijn vrijheid van handelen. De capaciteit in België beperkt zich tot de *Special Forces Group* (SF Gp) en enkele *ad-hoc-enablers*. Idealiter verwerft België een volwaardige nationale SOF-capaciteit. Het merendeel van de NATO- en EU-landen hebben reeds een SOF-commando opgericht op een niveau dat rekening houdt met de SOF-tewerkstellingsprincipes.

© SFG

Patrouille tijdens operatie EUFOR In Tchad (2008-2009)

Sinds de oproep van Churchill in 1940 voor “*specially trained troops of the hunter class, who can develop a reign of terror down the enemy coast*” en de daaropvolgende oprichting van eenheden als de Commandos, de Special Air Service en de Long Range Desert Group hebben de zogenaamde SOF een enorme evolutie meegemaakt. Tijdens de Olympische Spelen van 1972 te München ont-aardde een bevrijdingsoperatie van gijzelaars in een bloedbad, wat leidde tot de oprichting van de GSG9. De operatie *Eagle Claw* in 1980 ter bevrijding van de gijzelaars in Teheran mislukte en gaf uiteindelijk aanleiding tot de oprichting van de *US Special Operations Command*. Met vallen en opstaan werd er onop-houdelijk gewerkt aan het verbeteren van deze capaciteiten. De gebeurtenissen van 11 september 2001 brachten de evolutie van *Special Operation Forces* nog in een stroomversnelling en in 2011 werd Osama Bin Laden in het Pakistaanse Abbottabad door SOF uitgeschakeld.

Alles wijst erop dat deze trend zich zal voortzetten.

De wereld van morgen, gekenmerkt door globalisering, klimaatverandering, terrorisme, geopolitieke verschuivingen, cyberfactoren en ontploffende demo-grafie lijkt slechts één belangrijke constante op te leveren en dat is onzekerheid. De nieuwe, snel evoluerende veiligheidsomgeving vraagt om creatieve oplossingen. Massaal geconcentreerde troepeninzet, zoals recent nog in Irak en Afghanistan, zal meer en meer plaatsmaken voor *small-footprint*-operaties van

het type *military assistance*. Inzet van grondstrijdkrachten bij het oplossen van conflicten is delicaat. SOF ter versterking van lokale strijders is een piste die meer wordt bewandeld. De klemtoon zal verschuiven van het oplossen van conflicten naar het trachten te voorkomen van conflictsituaties. Voorkomen is beter (en goedkoper) dan genezen! Deze trend zal mede in de hand gewerkt worden door de economische crisis en haar gevolgen op alle EU- en NATO-defensiebudgetten.

SPECIAL OPERATIONS FORCES

De NAVO definieert speciale operaties als “militaire activiteiten uitgevoerd door speciaal daarvoor aangeduide, georganiseerde, getrainde en uitgeruste eenheden die operationele technieken en inzetwijzen gebruiken die niet standaard zijn aan deze van conventionele troepen”. Deze activiteiten kunnen plaatsvinden in het volledige spectrum van militaire operaties. Ze worden onafhankelijk of in coördinatie met conventionele troepen uitgevoerd. De objectieven kunnen militair, psychologisch of economisch zijn. Politiek-militaire overwegingen kunnen leiden tot het gebruik van covert, clandestiene of discrete technieken en een aanvaarding van een hoger politiek of fysiek risico dan bij conventionele operaties.

SOF onderscheiden zich in vele aspecten van conventionele eenheden: een strenge selectie, een aangepaste opleiding, verschillende inzetwijzen en taken en, bovendien, een andere organisatie.

De opleiding van het SOF-personeel, operatoren genoemd, is erop gericht hen net deze *mindset* bij te brengen die hen toelaat, zonder veel externe sturing en in een onzekere of chaotische toestand, de optimale effecten te bereiken (*mission command*).

De belangrijkste taken waarmee SOF belast worden zijn *special reconnaissance* (SR), *direct action* (DA) en *military assistance* (MA). Deze vertonen verschillen met de gelijkaardige taken die aan conventionele eenheden toegewezen worden (verkenningsspatrouille, raid, enz). SOF, als schaars middel, zullen doctrinair voornamelijk gebruikt worden om strategische of operationele objectieven aan te vallen. Een meer doorgedreven aandacht zal eveneens uitgaan naar de aspecten operationele veiligheid en inlichtingen. Geheimhouding en het beschikken over de meest accurate inlichtingen zijn de noodzakelijke randvoorwaarden voor de succesvolle uitvoering van de opdracht.

In tegenstelling tot conventionele strijdkrachten waar het principe van actie in massa wordt gehandhaafd, worden SOF-missies uitgevoerd door zeer kleine gevechtsformaties. Om het numerieke onevenwicht te compenseren wordt gestreefd naar relatieve superioriteit. Dit wordt tot stand gebracht door initiatief, verrassing, snelheid en focus. De risico's zullen dikwijls hoger zijn, zowel fysiek voor de operatoren als politiek voor de opdrachtgevers, maar worden gemitigeerd door het professionalisme van de operatoren en doordat de individuele operatoren de operationele omgeving goed begrijpen en de mogelijke politieke implicaties van hun daden onderkennen.

Gezien hun kleine getalsterkte hebben SOF economisch bekeken een lage kostprijs en lenen zich in het bijzonder voor operaties in onzekere en complexe situaties. Enerzijds geldt de overtuiging van SOF als een duidelijk politiek signaal, anderzijds hebben SOF een kleine voetafdruk waardoor ze ook erg snel, discreet, covert of clandestien kunnen worden ingezet. SOF-inzet betekent op deze manier een volwaardig alternatief voor militaire en politieke leiders. Door haar veelzijdigheid is SOF de uitgelezen brug tussen diplomatieke actie en een *full-blown* militaire operatie.

SOF IN BELGIË

Binnen de Belgische Defensie is de SF Gp de enige SOF-eenheid. Het is een kleine eenheid die ondanks haar beperkte grootte over de capaciteiten beschikt om alle SOF-taken (SR, DA en MA) in verschillende klimatologische omgevingen uit te voeren. Er kan hierbij zowel overt, covert als discreet in permissieve, semi-permissieve en niet-permissieve milieus gewerkt worden. De operatoren kunnen over land, via het water en door de lucht ingezet worden. Ze hangt voor haar paraatstelling af van de Lichte Brigade, maar wordt voor operaties rechtstreeks aangestuurd door de Chef Defensie via het stafdepartement Operaties en Training. Aangezien de operatoren ook opgeleid zijn in het beveiligen van ambassadepersoneel, wordt er eveneens dikwijls op de eenheid een beroep gedaan voor het beschermen van autoriteiten tijdens dienstverplaatsingen in het buitenland.

Ook in België is het selectieproces van de operatoren zeer rigoureus. Na een eerste screening op medisch en psychologisch vlak dienen de kandidaten een zes maand durende opleidingsstage te doorstaan. Tijdens de stage worden kandidaat-operatoren uitvoerig psychotechnisch, fysiek, mentaal en intellectueel getest. De opleiding gebeurt progressief maar de leercurve is steil. De

kandidaten moeten blijk geven van individuele motivatie, doorzettingsvermogen, vakkennis, individueel initiatief en beoordelingsvermogen in de moeilijkste omstandigheden. In tegenstelling tot andere cursussen moet de kandidaat-operator het volledig zélf klaren. Vele oefeningen gebeuren individueel. De meeste kandidaten komen uit de paracommando-eenheden, die blijkbaar de beste recruiteringsbasis zijn. Dit is echter geenszins een voorwaarde: de rekrutering verloopt defensiebreed. Deze mix van verschillende militaire achtergronden werkt vooral verrijkend voor een eenheid die in een zeer breed spectrum van opdrachten en omstandigheden kan ingezet worden.

Na de stage volgt een gespecialiseerde vorming met functie- en insertiegerelateerde cursussen. Afhankelijk van de specialisatie bedraagt de totale duur van de opleiding twee tot drie jaar, waarna de operator opgenomen wordt in een team.

© Jürgen Brackevelt - DG Com

Arctic training in Zweden (2013)

Bij de SF Gp bestaat een team uit vier tot acht operatoren, onafhankelijk van de insertiecapaciteit. De specialiteiten zijn: team leader, assistant team leader, communicatiespecialist, sniper, specialist explosieven en medic.

De *teams of Special Operations Task Units* (SOTU) worden gewoonlijk afzonderlijk ingezet als onderdeel van een *Special Operations Task Group* (SOTG), zelf bestaande uit verschillende SOTU's, een staf en de nodige ondersteuning. Het huidige ambitieniveau van de Belgische SF Gp is een dergelijke SOTG op zeer korte inzettermijn ter beschikking te stellen in het kader van nationale, NAVO- of EU-operaties.

EEN UITDAGENDE TOEKOMST

De permanente bezorgdheid voor de *Special Operations Forces* is zich zodanig te ontwikkelen dat ze zo effectief mogelijk blijven in de *current & future operating environment*. De groeiende complexiteit van de operationele omgeving vereist dat ze zich voorbereiden op de meest uiteenlopende scenario's. Tegelijkertijd dienen ze erop toe te zien dat ze zich niet voorbereiden op het reeds gestreden conflict. Zelfgenoegzaamheid is SOF onbekend, de zoektocht naar flexibele antwoorden gevolgd door nieuwe vragen voedt de toekomstvisie. De uitdaging is juist zich snel genoeg aan te passen om nog beter aan de behoeften van morgen te voldoen.

Wil België ook beschikken over een relevante, onmiddellijk beschikbare, polyvalente en flexibele SOF-capaciteit, lijkt het aangewezen deze capaciteit zowel kwantitatief als kwalitatief uit te breiden.

Niet alleen zou de eigenlijke Special Forces Group versterkt kunnen worden met een prioritaire rekrutering, maar zou de SOF-capaciteit in de brede zin van het woord vervolledigd kunnen worden met tal van ondersteunende capaciteiten (*enablers*).

Het concept *Special Forces Support Group* (SFSG), waarbij één of meerdere gevechtseenheden getraind en specifiek uitgerust worden om SOF-operaties doeltreffend te ondersteunen, verdient verder uitgewerkt te worden. Bestaande paracommandocompagnieën zouden omgevormd kunnen worden tot SFSG's met specialisaties als luchtvervoerde operaties, amfibische operaties of nog terrorismebestrijding. Voor een optimale ondersteuning van de SOF zouden ze ook een milieugebonden specialisatie kunnen verwerven zoals het optreden

in bergachtig gebied, in subtropisch klimaat of in woestijnomgeving. Idealiter maken de SFSG's organiek deel uit van de SOF-capaciteit.

Bijkomend zouden alle *enablers* die doorgaans systematisch ingezet worden in het kader van speciale operaties structureel geïntegreerd kunnen worden in een nationale SOF-capaciteit. We denken hier onder meer aan EOD (ontmijners), K9 (speur- en aanvalshonden), ISR (*intelligence, surveillance and reconnaissance*) en InfoOps (*information operations*).

Zoals nog recent bewezen tijdens operatie *Serval* (Mali) is het beschikken over een SOF-luchtcapaciteit (SOFAIR) een enorme *force multiplier*. Hieronder wordt verstaan het beschikken over aangepaste luchtmiddelen met getrainde bemanningen. SOFAIR-opdrachten behelzen onder andere de insertie en extractie van SOF, de herbevoorrading van afgelegen teams, ISR en het leveren van luchtsteun. Bestaande en toekomstige middelen als helikopters (A109, NH90), transportvliegtuigen (C130, A400M) en gevechtsvliegtuigen (F-16) kunnen perfect in dit kader aangewend worden. Bijkomend zouden lichte één- of tweemotorige STOL-vliegtuigen (*short take-off and landing*) ook grote diensten kunnen bewijzen aan een zeer aanvaardbare prijs.

Hiernaast is de medische ondersteuning voor SOF in België wel reeds in volle ontwikkeling. We spreken onder andere over de opleiding van de SOF-medics, over het aanstellen van een *SOF Medical Adviser* (MEDAD) en over het oprichten van een snel ontploibaar *Special Operations Surgical Team* (SOST).

Ook de (statutaire) vorming van het SOF-personeel zou geoptimaliseerd kunnen worden. Specifieke vormingstrajecten voor de officieren en onderofficieren zouden het kaderpersoneel beter voorbereiden op hun zeer specifieke taken. Tijdens de vorming moet onder andere meer aandacht uitgaan naar wat in de Angelsaksische wereld bestempeld wordt met CCL (*colour, culture and language*), aspecten die in de toekomstige operationele omgeving steeds belangrijker worden. Kennis van de lokale taal en cultuur zijn immers *conditio sine qua non* om effectief te zijn in opdrachten van het type *military assistance*.

Om het internationale terrorisme, dat in netwerkvorm georganiseerd is, te kunnen aanpakken, is het bovendien belangrijk om zelf internationaal geconnecteerd te zijn. Onder meer via de initiatieven van het *NATO Special Operations Headquarters* (NSHQ) maakt de SF Gp nu reeds deel uit van het wereldwijd SOF-netwerk (*Global SOF Network*). Talrijke bilaterale akkoorden versterken nog deze samenwerking. Om operationeel effectiever te zijn is het goed dat deze

opportunities ten volle uitgebuit worden. Het in 2012 opgestarte BENESOF-project tussen de Belgische en Nederlandse special forces is reeds een mooie illustratie hiervan.

98

Op nationaal vlak kan dezelfde redenering gevolgd worden. Om beter voorbereid te zijn op de veiligheidsproblemen van morgen, zou nog meer samengewerkt kunnen worden over de departementen heen. Staatsveiligheid, Federale Politie en Defensie zouden een structurelere en coherenter aanpak kunnen nastreven. Een diepgaandere samenwerking tussen de SF Gp en de speciale interventie-eenheid van de Federale Politie (CGSU) wordt momenteel bestudeerd.

Last but not least is het ook zeer wenselijk een *command-and-control*-capaciteit op te richten om al deze ondercapaciteiten paraat te stellen en aan te sturen. Vele landen hebben recent een SOF-commando opgericht om de inzet van hun special forces te optimaliseren (USA en Groot-Brittannië (1987), Frankrijk (1991), Italië (2003), Canada (2006), Polen (2007),...). Zo besluit ook de NATO SOF Study van december 2012: *“the critical ingredient to optimize SOF is a dedicated national special operations organization to provide coherent, long-term stewardship, authority, and direction over all aspects of special operations”*. Een structureel SOF-commando verzekert immers de synchronisatie en de integratie van alle *enablers*, waardoor frictie tot een minimum

© SFG

Duiktraining met rebreather Dräger LAR VI

herleid wordt. Het oprichten van een Belgisch SOF-commando lijkt bijgevolg zeer aangewezen om een gestroomlijnde ontwikkeling van een volwaardige SOF-capaciteit mogelijk te maken.

CONCLUSIE

Om in de onzekere toekomst onze nationale belangen op een doeltreffende manier te kunnen blijven vrijwaren en rekening houdende met de beperkingen op vlak van personeel, budget en middelen, zal Defensie moeten evolueren/herstructureren. In deze context lijkt het aangewezen om in een nationale SOF-capaciteit te blijven investeren. SOF biedt immers een kosteneffectief instrument, in staat om te anticiperen en zich snel aan te passen aan de evolutie van de veiligheidsuitdagingen. Wil men morgen, net als onze partnerlanden, over een effectieve SOF-capaciteit beschikken, is het nu tijd om in de diverse voornoemde domeinen tot concrete initiatieven over te gaan. *Special Forces* worden nu eenmaal noch op bestelling, noch in massa geproduceerd...

Trefwoorden: *Special forces*, SOF commando, organisatie, evolutie

Overt operation: een operatie waarbij er geen specifieke maatregelen genomen worden naar geheimhouding toe.

Covert operation: een operatie die op een zodanige wijze gepland en uitgevoerd wordt, dat de identiteit van de opdrachtgever verborgen blijft of dat tenminste de ruimte gecreëerd wordt voor een plausibele ontkenning.

Discreet operation: een operatie die op een zodanige wijze uitgevoerd wordt, dat haar geheimhouding verzekerd blijft. Een discreet operation legt de nadruk op het geheimhouden van de operatie zelf, terwijl een covert operation het verbergen van de identiteit van de opdrachtgever nastreeft.